

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗ - ๙/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๔๖/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๖๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้หรือไม่ และหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๒๘ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

๑.ล.๑

๑.ล.๑

(๕) รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา

๑.ล.๑

๑.ล.๑

(๙) กิจการอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑.ล.๑

๑.ล.๑

มาตรา ๔๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๘๒ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๙๗ ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

มาตรา ๙๘ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นก่อนมีว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องทั้งสามคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสองหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องทั้งสามคำร้องที่นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้อง ได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องนั้น เป็นการยื่นภายในระยะเวลา ๑๕ วันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด กระบวนการยื่นคำร้องจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป มีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า ผู้ร้องได้มีประกาศรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยใช้ชื่อพรรคการเมืองว่าพรรคพลังแผ่นดินไทย เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๙ พรรคผู้ถูกร้องจึงเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๑๓๕ และพรรคผู้ถูกร้องได้เปลี่ยนชื่อพรรคจาก “พรรคพลังแผ่นดินไทย” เป็น “พรรคอาสาสมัคร” ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรค ภาพเครื่องหมายพรรค

ชื่อนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคพลังแผ่นดินไทย ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้มีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง (พรรคอาสาสมัคร) ระหว่างวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ รวม ๔ ครั้ง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อพรรคจาก “พรรคอาสาสมัคร” กลับมาเป็น “พรรคพลังแผ่นดินไทย” อีกเช่นเดิม ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมาย ที่ตั้ง และข้อบังคับพรรคอาสาสมัคร ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ โดยผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเพราะเหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเพราะเหตุที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด โดยรายงานการดำเนินกิจการดังกล่าวไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคอันเป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการแรกมีว่า เหตุที่ผู้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องที่สาม (เรื่องพิจารณาที่ ๖๓/๒๕๕๕) ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ โดยกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้เบิกจ่ายให้พรรคผู้ถูกร้องไปแล้ว ตามรายละเอียดแผนงานและโครงการที่พรรคผู้ถูกร้องเสนอ (แบบ ผกพ. ๔) เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๔ พรรคผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ โดยพรรคผู้ถูกร้องได้ดำเนินการ จำนวน ๕ โครงการ

และส่งคืนเงินเหลือจ่ายพร้อมดอกเบี้ย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้วพบว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้ติดต่อประสานกับเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องเพื่อขอเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม พรรคผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๕ ชี้แจงว่า กรณีพรรคผู้ถูกร้องไม่มีใบเสร็จรับเงินค่าเช่าสำนักงานใหญ่ในเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการปรับปรุงอาคารที่ตั้งที่ทำการพรรค จึงไม่มีการเรียกเก็บเงินค่าเช่าจากผู้ให้เช่า และพรรคผู้ถูกร้องได้คืนเงินในส่วนนี้ให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองแล้ว ส่วนกรณีที่พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งใบสำคัญรับเงินค่าจ้างบุคลากรตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีของนางวราภรณ์ โปธินาม ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ นั้น พรรคผู้ถูกร้องจะดำเนินการจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมภายหลัง ต่อมาผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องเพิ่มเติม และ/หรือคืนเงินภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือฉบับดังกล่าว จากการตรวจสอบใบตอบรับพบว่า พรรคผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ซึ่งจะครบกำหนดวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ แต่เนื่องจากวันดังกล่าวตรงกับวันเสาร์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ จึงถือว่าครบกำหนดวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ เมื่อครบกำหนดก็ไม่ปรากฏว่ามีการจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมแก่ผู้ร้อง ผู้ร้องจึงมีหนังสือลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมและ/หรือส่งคืนเงินภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องได้รับหนังสือฉบับนี้อีกครั้งหนึ่ง แต่ในการส่งหนังสือแจ้งครั้งนี้ผู้ร้องไม่สามารถส่งหนังสือให้พรรคผู้ถูกร้องได้เนื่องจากเอกสารใบตอบรับที่ส่งคืนผู้ฝากระบุว่า ย้าย ไม่ทราบที่อยู่ใหม่ ต่อมาเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องได้ติดต่อและประสานทางโทรศัพท์กับพรรคผู้ถูกร้องหลายครั้ง แต่ก็ไม่สามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของพรรคผู้ถูกร้องได้

ดังนั้น การที่พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง เป็นเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๙๓

ส่วนคำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๕) ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ก่อนสิ้นสุดเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมทั้งพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๒ ครั้ง โดยในการแจ้งครั้งที่ ๑ ตามหนังสือลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ ปรากฏว่า มีพรรคผู้ถูกร้องเพียงพรรคเดียวที่ไม่ได้รับหนังสือแจ้ง เนื่องจากไปรษณีย์ได้ส่งเอกสารกลับคืนมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยระบุข้อความหน้าของเอกสารว่า “ไม่มีผู้รับตามเจ้าหน้าที่” ต่อมาในการแจ้งครั้งที่ ๒ ตามหนังสือลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๕ โดยมีลายมือชื่อผู้รับระบุว่าเป็นแม่บ้านเมื่อครบระยะเวลาการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้อง ปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงและส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ครบถ้วนถูกต้องแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้รายงานต่อผู้ร้องและมีหนังสือลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕ แจ้งทางไปรษณีย์ตอบรับไปยังสำนักงานใหญ่ชั่วคราวของพรรคผู้ถูกร้องเพื่อให้พรรคผู้ถูกร้องจัดส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพร้อมหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ นอกจากนี้ผู้ร้องยังได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปส่งหนังสือแจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องจัดส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยได้ประสานทางโทรศัพท์กับนายนิวัติวัฒน์ มะโนรัตน์ กรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งมีตำแหน่งเป็นเหรียญกษาปณ์ของพรรคผู้ถูกร้องในการนี้ นายนิวัติวัฒน์ฯ ยืนยันว่าตนจะอยู่รอพบเจ้าหน้าที่ที่ไปส่งหนังสือแจ้งด้วยตนเอง แต่เมื่อเจ้าหน้าที่เดินทางไปถึงกลับไม่พบนายนิวัติวัฒน์ฯ ตามที่นัดหมายไว้ นางสาวสุทธานิศา สุขชัย เจ้าหน้าที่ธุรการของพรรคซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ขณะนั้น จึงได้โทรศัพท์สอบถามไปยังนายนิวัติวัฒน์ฯ และได้รับแจ้งว่าไม่สามารถเข้ามาที่ทำการพรรคได้ เนื่องจากติดประชุมด่วนและได้แจ้งทางโทรศัพท์ว่า ให้เจ้าหน้าที่ส่งมอบหนังสือของผู้ร้องกับนางสาวสุทธานิศาฯ ซึ่งนางสาวสุทธานิศาฯ ยืนยันว่าจะส่งมอบหนังสือดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องโดยเร็วที่สุดต่อไป แต่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามที่ระบุไว้คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ยังมีได้รับรายงานการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จากพรรคผู้ถูกร้องแต่อย่างใด

ดังนั้น การที่พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พร้อมหลักฐานการใช้จ่ายเงินภายในระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนดแล้ว จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง เป็นเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๙๓ เช่นเดียวกัน

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการที่สองมีว่า เหตุที่ผู้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยรายงานการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรค อันเป็นกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่ นั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๔๖/๒๕๕๕) ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ จึงเป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และแจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งในการจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องจะต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ก่อนที่จะถึงกำหนดระยะเวลาที่ต้องรายงานตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่เมื่อครบกำหนดระยะเวลารายงานการดำเนินการดังกล่าว ผู้ร้องก็ยังมีได้รับรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง แต่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผู้ร้องก็ยังไม่ได้รับรายงานการดำเนินการของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง แม้พรรคผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยปฏิเสธว่าไม่เคยได้รับหนังสือแจ้งให้จัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จากผู้ร้อง เนื่องจากในครั้งแรกผู้ร้องส่งหนังสือแจ้งพรรคผู้ถูกร้องไปยังที่ซึ่งมิได้เป็นที่ทำการพรรคของพรรคผู้ถูกร้อง และต่อมาผู้ร้องได้แจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องดำเนินการให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและกระทำโดย

ที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า ที่ทำการพรรคแห่งใหม่ของพรรคผู้ถูกร้องเป็นเพียงห้องเช่าห้องหนึ่งของอาคารเทอรากอตต้า เฟลส เท่านั้น และบุคคลที่ลงลายมือชื่อรับเอกสารที่ระบุว่าเป็น “แม่บ้าน” พรรคผู้ถูกร้องก็ไม่ทราบว่าเป็นใคร พรรคผู้ถูกร้องจึงไม่เคยได้รับเอกสารดังกล่าว และหากพรรคผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้ง พรรคผู้ถูกร้อง ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ อย่างแน่นอน เพราะพรรคผู้ถูกร้อง จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคยื่นต่อผู้ร้องทุกรอบปี ถือว่าข้ออ้างของพรรคผู้ถูกร้องที่ว่า ไม่เคยได้รับหนังสือจากผู้ร้องนั้น เป็นข้ออ้างที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร เนื่องจากพรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ ต้องดำเนินการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยต้องแจ้งต่อผู้ร้อง ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง กำหนด ดังนั้น เมื่อพรรคผู้ถูกร้องไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคภายในระยะเวลา ที่กฎหมายดังกล่าวกำหนด กรณีจึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้หรือไม่ และหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำได้ดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำได้ดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการแรกมีว่า ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วม ในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” นั้น เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อมีเหตุให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องยุบไป ด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครภูมิ ฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครภูมิ ฉบับลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการที่สองมีว่า หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้ว มิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” ด้วยเหตุนี้ พรรคผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน

ให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงินจะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง”

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ครบถ้วน โดยเป็นการรายงานที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง และไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีจึงเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการไม่รายงานดังกล่าวให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด จึงให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครฯ ฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครฯ ฉบับลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครฯ ฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครฯ ฉบับลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง

พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกมิได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียน พรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ